

خهبات له ئالمانيا و ئهسپانيا

نوسینی : Rudolf Rocker

و. له فارسییهوه: ههژین

<http://www.kurdplanet.net/hezhean>

بهشی شهشهم له پهرتووکی ئانارشیزم و ئانارکۆسهندیكالیزم

له ئالمانيا، كه باڵه میانرەوه سۆشیالیستهكان بههیز بوون، سۆشیالیزم له ماوهی سالانیکی دوورودریژ، فریوخواردنی به چالاکی رۆژانهی پارلهمانی وها جیکهوته بووبوو، كه چیتر نهیدهتوانی هیچ جوړه دهستپیشخهرییهک نیشان بدات. تهنانهت رۆژنامهیهکی بوژروازی وهک فرانکفۆرتەر تسایتونگ – **Frankfurter Zeitung** خووی به ناچار دهبینی دان بهوهدا بنی، كه «میژووی گهلانی ئهوروپا، پیشتەر هیچکات شوپشیککی وها ههژار له بوچوونی داهینهراڤه و لاواز له وزه ی شوپشگیپانهی بهرهم نههیناوه». لهگهڵ ئهوهی كه پارتیک به ژمارهیهکی فرهتر ئەندام له ههەر پارتیککی وهک خووی له دونیادا، كه سالانیک بههیزترین ریکخراوی سیاسی ئالمان بوو، وها ئاسان و بی هیچ بهرگرییهک مهیدانی بو هیتلەر و دارودهستهکهی چۆلکرد، نیشانهیهکی فره ئاشکرای لاوازی و بیتوانایی ئەم پارتیه.

بهراوردی بارودۆخی ئالمانیای ئهوه سهردهمه لهگهڵ ههلمهرجی یهکیتیه پيشهیهی ئانارکۆسهندیكالیهستهكان له ئهسپانيا و بهتایبهت فره جهماوهرییان له کاتالۆنیا، جیاوازی نیوان بزووتنهوه کارگهرییهکانی ئەم دوو ولاته بهباشی دهخاتهروو. کاتیک كه له جونی 1936دا، پیلانی فهمانده فاشیستهکانی سوپا جیبهجیکرا، تهنیا بهرهههستی قارهمانانهی **CNT** (فیدراسیۆنی میلی کارگهران) و **FAI** (فیدراسیۆنی ئانارشیهستهکانی ئیریا) بوو، كه ئاژاوهی فاشیستهکانی له کاتالۆنیادا تهنیا لهماوهی چهند رۆژدا کپکردهوه، بهشیککی فره گرنگی له ئهسپانیای له چنگی دوژمن رزگارکرد و پیلانگیپانی تهواو سهرسام کرد، به پوچهکدرنهوهی نهخشه یهکهمییان له گرتنی بهرشهلوئه دا. پاش ئەمه، کارگهران نهیاندهتوانی له نیوهی پيدا بووهستن، ئیتر سۆشیالیزهکردنی زهوییهکان (بهههروههزیکردنی کیلگهکان) و بهپویهبهرایهتی کارخانهکانیان له لایهن سهندیکا کارگهرییهکان و وهزیرانهوه، جیبهجیکرد. ئەم بزووتنهوه، كه بریاری دهستپیشخهراڤه ئهندامانی **CNT** و **FAI** بوو، به هیزیککی بهر پینهگیراوهوه خرابهگهر، ئاراگون، لیوان و ههندئ ناوچهیتری ولاتی گرتهوه و ژمارهیهکی زوری له یهکیتیهکانی پارتی سۆشیالیست **UGT** (یهکیتی گشتی کارگهران) لهگهڵ خووی راکیشکرد. ئەم رووداوه نیشانی دا، كه کارگهرانی ئانارکۆسهندیکالیستی ئهسپانيا، نهک تهنیا دهزانن چۆن بچنهپای شهپر، بهلکو لیواولیویشن له بوچوونی بنیاتنهراڤه پيوست بوو زالبوون بهسهر قهیرانه واقیعهکاندا. ئەوه لیها تووی سۆشیالیزمی ئازادبخوازانه بوو له ئهسپانيا، كه له دهمی ئینتهرناسیونالی یهکهمهوه، کارگهرانی به وها گیانیکهوه پهروهرده کردبوو، كه ئازادی له ههەر شتیکی كه بهنرختر بگرن و سهربهخویی هزری به بنچینهی بوونی بزووتنهوهی خویمان بزائن. ئەوه بیتوانایی و شهرمهزاری کارگهرانی ریکخراو له ولاتانی دیکه بوو، كه ملیان به سیاسهتی دوورهپهريزانهی حکومهتهکانیان دا؛ ههەر ئەمهش كه بووه هووی شکستی کارگهران و وهزیرانی ئهسپانيا پاش دوو سالهونیو له خهباتیککی قارهمانانه و کهم وینه.

<http://khushe.ir/maghale/rocker6.shtml>

سهرچاوهی سهرچاوهی لیوهرگیروا :